

References:

1. Glover I. Role-play: an approach to teaching and learning (2014) retrieved from <https://blogs.shu.ac.uk/shutel/2014/07/04/role-play-an-approach-to-teaching-and-learning/> [in English].
2. Livingstone C. Role Play in Language Learning (2017) retrieved from <http://perlinguam.journals.ac.za/pub/article/viewFile/508/545> [in English].
3. Meyer M. (1999) The Bedford Introduction to Literature. Reading. Thinking. Writing. University of Connecticut. Boston, NY [in English].
4. Maley A. and Duff A. (1999) Drama Techniques in Language Learning. A resource book of communication activities for language teachers. Cambridge University Press [in English].
5. Ullah Z. Technology in Language Classroom (2017) retrieved from Slide Share <https://www.slideshare.net/zafarullah76/itechnology-in-esl-classroom-2017> [in English];
6. What are the advantages of roleplaying in training? (2017) retrieved from <http://thetrainingworld.com/faq/roleadvan.htm> [in English].

Холмакова Ю. В. Переваги та недоліки використання драматичних прийомів у навчанні іноземної мови.

Ця стаття аналізує переваги та недоліки драматичних прийомів у навчанні іноземної мови. Описуються різноманітні плюси та мінуси використання драматургії та рольової гри в класі. У цій статті розглядаються найбільш актуальні теоретичні питання предмету драматизації. Розглядаються наступні аспекти драматичних прийомів: релевантність мови, мотивація, мовні потреби, переваги та недоліки драматичних прийомів у навчанні іноземної мови та культури. У статті також аналізуються якості, які повинен мати вчитель, який вирішив використовувати драматичні техніки.

Ключові слова: драматургія, рольова гра, драматизація, мотивація.

Холмакова Ю. В. Преимущества и недостатки использования драматических приемов в обучении иностранному языку.

Эта статья анализирует преимущества и недостатки драматических приемов в обучении иностранному языку. Описываются различные плюсы и минусы использования драматургии и ролевой игры в классе. В этой статье рассматриваются наиболее актуальные теоретические вопросы предмета драматизации. Рассматриваются следующие аспекты драматических приемов: релевантность языка, мотивация, языковые потребности, преимущества и недостатки драматических приемов в обучении иностранному языку и культуре. В статье также анализируются качества, которыми должен обладать учитель, решил использовать драматические техники.

Ключевые слова: драматургия, ролевая игра, драматизация, мотивация.

УДК 811.161.2-054.6

Швець Г. Д.

МОДЕЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ТА МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТИ

У статті порушено проблему моделювання навчального тексту в методиці викладання української мови як іноземної. Зосереджено увагу на подвійному тлумаченні терміна "моделювання тексту" в сучасних педагогічних дослідженнях: створення графічної моделі навчального тексту з метою кращого розуміння його смислу та створення еталонного навчального тексту як моделі реального тексту, включеного у природну комунікацію. Сформульовано принципи моделювання (створення) навчального тексту. Запропоновано класифікацію модельованих навчальних текстів для початкового етапу вивчення іноземної мови.

Ключові слова: моделювання навчального тексту, модельований текст, науковий навчальний текст, методика викладання української мови як іноземної.

Навчальний текст – осердя педагогічної взаємодії, особливо в мовній освіті. Саме на основі навчального тексту (статті підручника, пояснення викладача, навчальних відео- та аудіоматеріалів, художнього твору, публіцистичної статті тощо) відбувається ознайомлення учнів з новим мовним і мовленнєвим матеріалом, тренування в його засвоєнні, розвиток відповідних умінь та навичок, контроль рівня сформованості комунікативної компетентності. Тому для методики викладання іноземних мов є актуальними питання створення й добору ефективного навчального тексту та оранжування його оптимальною системою завдань. Особливої ваги порушена проблема набуває для методики викладання української мови як іноземної, зважаючи на молодість цієї галузі вітчизняної лінгводидактики й потребу в збагаченні навчальної текстотеки.

У сучасній науковій літературі немає єдності щодо визначення феномену навчального тексту. Типологія навчальних текстів також у різних педагогічних концепціях постає досить розгалуженою і має відмінності у своїй структурі. Ми називаємо навчальним текст, письмовий або усний, створений або відібраний, орієнтований на певний контингент учнів, попередньо продуманий, спроектований і методично опрацьований організатором навчального процесу (автором підручника, викладачем, учителем) відповідно до навчальної мети. Виокремлюємо кілька груп навчальних текстів: за походженням – створені й відібрані, за формою мовлення – письмові й усні, за стилем – науково-навчальні й тексти всіх інших стилів мовлення, за стратегічною функцією – власне навчальні та регулювальні (детальніше див.: [12]). Аналіз різних поглядів на цю проблему переконує: хоч яким є розуміння навчального тексту – від вузького (основний елемент друкованих і електронних навчальних матеріалів [8]) до достатньо широкого (“текст, з яким здійснюються навчальні дії, або який сам є результатом навчальних дій і взаємодій” [1]) – і хоч якою є кількість виокремлених різними дослідниками груп, беззаперечним є поділ навчальних текстів на створені та відібрані. У методиці викладання іноземних мов ця опозиція корелює певною мірою з іншою – неавтентичні й автентичні тексти. У пропонованій публікації зосередимо свою увагу на першій групі – текстах, спеціально створених для іноземців, – та проблемі їхнього моделювання (створення, конструювання). Мета розвідки – обґрунтувати принципи такого моделювання і презентувати модельовані тексти різного типу. Оскільки термін “моделювання тексту” в сучасній педагогіці трактують по-різному, а в методиці викладання української мови як іноземної бракує теоретичних розвідок з порушеної проблеми, то завдання статті вбачаємо в тому, щоб проаналізувати наповнення терміна “моделювання тексту”, сформулювати засади створення навчальних текстів і схарактеризувати класифікацію модельованих навчальних текстів.

Аналіз наукових публікацій з теми свідчить про двозначне розуміння терміна “моделювання тексту”. У дисертації С. Вишнякової обґрунтовано метод моделювання як створення зображально-знакової моделі тексту, що є дієвим засобом розвитку текстуальної компетентності іноземних студентів, зокрема вмінь сприйняття й розуміння інформації наукового тексту [5]. У цьому дослідженні модель тексту розглядається як відображення ядерних структурно-сміслових внутрішньотекстових зв'язків, зафіксованих у схемі. На думку автора, моделювання наукового тексту в навчальних цілях полягає у виявленні “текстоутворювальних категорій” [5, с. 6] (теми тексту, його комунікативної задачі, мікротем, композиційних текстоутворювальних функцій речення, способів розвитку інформації тексту) й схематичному зображенні їхніх зв'язків. Навчання іноземних студентів моделювання наукового тексту, як доводить дослідження, сприяє розвитку комунікативних умінь розуміння.

С. Коломієць і О. Лубянова головну мету моделювання наукового тексту вбачають у вивченні особливостей об'єкта (в даному випадку англійського тексту технічної документації) за допомогою моделі [7]. При цьому модель постає не у вигляді зображально-знакової схеми конкретного тексту, як у попередньому випадку, а

узагальненим описом типової послідовності композиційно-мовленнєвих форм текстів однієї функціональної спрямованості. Дослідники з методичною метою окреслюють типову послідовність композиційно-мовленнєвих форм технічної документації (керівництва до експлуатації програмного продукту) – знання такої послідовності важливе для навчання студентів професійно орієнтованого писемного мовлення.

Отже, моделювання тексту розглядається як створення його моделі а) зображально-знакової, у процесі аналізу конкретного тексту з метою кращого розуміння його інформації і зв'язків смислових частин; б) описової, у процесі аналізу багатьох однотипних текстів з метою вивчення специфіки їхньої побудови і навчання створення подібних текстів.

Інше трактування терміна “моделювання тексту” спирається на розуміння моделі як “взірцевого примірника чогось” [9, с. 776]. У такому випадку йдеться про створення зразкового тексту, що є еталонним репрезентантом текстів певного жанру і стилю. На думку С. Тер-Мінасової, моделювання навчального наукового тексту відбувається шляхом послідовного переходу від аналізу до синтезу. Вибраний оригінальний текст аналізують на різних рівнях (морфологічному, лексичному, синтаксичному, лінгвостилістичному), далі синтезують результати проведеного аналізу в модельованому тексті, аналізують утворений текст і синтезують його покращений варіант і т. д. – до створення досконалої моделі, яка може слугувати зразком, оскільки презентує мову в найбільш чистій і правильній формі [10, с. 141]. Найчастіше дослідники проблеми говорять про необхідність моделювати тексти наукового стилю, оскільки на практиці не просто знайти оригінальні наукові тексти, які б відповідали методичним принципам доступності, послідовності, наростання труднощів та ін. [4, с. 111]. При цьому методисти наголошують на важливій ролі модельованих текстів на початковому етапі навчання і зазначають, що поступово, з розвитком в іноземних студентів навичок наукового мовлення, потрібно переходити від модельованих навчальних до оригінальних наукових текстів [3, с. 37; 4, с. 112]. Схарактеризуємо принципи моделювання таких текстів.

До навчальних наукових текстів у педагогічній науці вироблено й обґрунтовано низку вимог: мінімальна достатність інформації, предметна об'єктивність, мовна канонічність, економність мовних засобів та ін. [6, с. 21-23]. Зауважимо, що ці норми стосуються навчальних текстів рідною мовою учнів. Зрозуміло, що при моделюванні наукових текстів, які використовують у навчанні іноземців, крім названих, потрібно зважати, перш за все, на дидактичний принцип доступності: аксіомою є вимога відповідності лексико-граматичної тканини тексту рівню володіння мовою (тоді як у навчанні рідною мовою йдеться про відповідність наукової інформації та стилю її викладу віковим особливостям і рівню підготовки учнів). Завдання наукового тексту на початковому етапі навчання української мови як іноземної (в умовах підготовчого факультету) – ознайомити інофонів із типовими лексико-граматичними конструкціями наукового стилю української мови та найважливішими термінами певної науки. Такий текст призначений не стільки для введення нової наукової інформації, скільки для формування й розвитку навичок наукового мовлення – не дарма автори одного з посібників називають початково-предметні курси для іноземних студентів своєрідними “лінгвоматематикою”, “лінгвокресленням”, “лінгвохімією” тощо [2, с. 3-4]. Відповідно тексти повинні координуватися з практичним курсом української мови щодо лексико-граматичного наповнення і бути насичені зразками використання певних конструкцій наукового стилю мовлення, які вивчаються. Проілюструємо дотримання принципів доступності, міжпредметної координації й мовленнєвої насиченості в модельованому тексті для студентів-гуманітаріїв початкового етапу навчання.

Мова

Мова – це засіб людського спілкування. З допомогою мови ми можемо спілкуватися: говорити, читати, писати, виразити свої думки та емоції.

Мова є засобом передачі інформації. Завдяки мові люди можуть отримувати інформацію, дізнаватися про все: історію, науку, мистецтво, спорт, інші країни, сучасне життя. З допомогою мови можна зберігати й передавати досвід іншим людям, а також нашим дітям, внукам, правнукам – наступним поколінням. Без мови неможливо передавати інформацію.

Мова – це засіб мислення і пізнання. Маленькі діти вивчають мову і пізнають себе та світ. Без мови дитина не може стати людиною. Саме мова допомагає дитині стати особистістю.

Отже, мова – це засіб людського спілкування, передачі інформації, мислення, пізнання, зберігання досвіду людства. Без мови життя людини неможливе.

Текст розроблений у межах дисципліни “Коментоване читання наукових текстів” (“Основи наукового стилю мовлення”) і розрахований на іноземних студентів-гуманітаріїв підготовчого факультету, які вивчають українську мову один-два місяці. Відповідно використано прості речення і переважно лексику, знайому з практичного курсу української мови; частину нових лексем семантизовано в контексті (*З допомогою мови ми можемо спілкуватися: говорити, читати, писати..., ...а також нашим дітям, внукам, правнукам – наступним поколінням*); уведено низку речень з однорідними членами речення – для привернення уваги до граматичних форм, вивчених у практичному курсі української мови (*історію, науку, мистецтво, спорт, інші країни, сучасне життя* (знахідний відмінок); *людям, а також нашим дітям, внукам, правнукам – наступним поколінням* (давальний відмінок); *засіб людського спілкування, передачі інформації, мислення, пізнання, зберігання досвіду людства* (родовий відмінок) тощо).

У тексті “Мова” проілюстровано використання синонімічних лексико-граматичних конструкцій наукового стилю (*що це що / що є чим; з допомогою чого / завдяки чому / що допомагає чому; завдяки чому можна що робити / завдяки чому люди можуть що робити / завдяки чому ми можемо що робити*) та антонімічних (*завдяки чому / без чого; завдяки чому можна що робити / без чого неможливо що робити / без чого що неможливе*). Введено низку загальнонаукових та гуманітарних термінів: *інформація, спілкування, мислення, пізнання, особистість*. Унаочнено творення віддієслівних іменників з абстрактним значенням: *спілкуватися – спілкування, передавати – передача, зберігати – зберігання, мислити – мислення, пізнавати – пізнання*.

Як бачимо, окремі з названих вище принципів входять у суперечність із засадами наукових навчальних текстів рідною мовою учнів: мовленнєва насиченість тексту для інофонів не відповідає вимозі мінімальної достатності інформації, оскільки в тексті свідомо використано лексичні та логічні повтори. Це викликано необхідністю забезпечити демонстраційну функцію навчального тексту іноземною мовою, який слугує ілюстрацією уживання певних лексико-граматичних конструкцій, і сприяти запам'ятовуванню семантико-синтаксичних ознак вивчених структур з метою їх точного й автоматичного використання.

Таким чином, для моделювання навчального наукового тексту важливо спиратися на принципи доступності, міжпредметної координації, предметної об'єктивності, мовної канонічності, мовленнєвої насиченості (надлишковості).

Відзначена вище закономірність (перевага модельованих текстів на початковому етапі навчання й поступовий перехід до оригінального матеріалу), очевидно, стосується не лише текстів наукового стилю: на початковому етапі вивчення іноземної мови всі тексти підручника, що репрезентують типові комунікативні ситуації, демонструють уживання певних лексико-граматичних форм, слугують матеріалом для розвитку навичок в різних видах мовленнєвої діяльності, є переважно модельованими (в інших термінах – створеними, сконструйованими, текстоїдами [2, с. 37]). Умовно можна поділити такі тексти на три групи: модельовані тексти на побутові й навчальні теми (“Мій день”, “Моя кімната”, “У магазині”, “У ресторані”, “Наш університет”, “У бібліотеці”, “Як ми провели

канікули” тощо), тексти країнознавчого спрямування (“Музеї Києва”, “Софійський собор”, “Міста України” тощо), художні тексти. Розглянемо по черзі виокремлені групи.

Модельовані тексти на побутові й навчальні теми складають основу підручника для початкового етапу вивчення іноземної мови. Дослідниця Л. Тьорьчик називає тематичні тексти “фреймоподібними” [11, с. 13], оскільки фактично вони становлять собою вербалізацію того чи іншого фрейму (структури, яке репрезентує у свідомості стереотипну ситуацію). На її думку, такий текст, “побудований на базі групи “лексичних представників” певного фрейму, є оптимальним способом презентації вербального матеріалу, оскільки відповідає способам організації і збереження знань у когнітивній базі людини” [11, с. 15]. У той же час педагоги й методисти відзначають “штучність”, “неприродність” таких текстів (навіть чи в реальному житті ми розповідаємо детально про свій день, починаючи з пробудження, чи про всі предмети в кімнаті, які *стоять / висять / лежать праворуч / ліворуч / у центрі кімнати* тощо). У своїй дисертації Л. Тьорьчик доводить, що для створення тематичних текстів, які б були природними й цікавими, необхідно моделювати їх на базі “відхилення від фрейму” (наприклад текст про день нічного працівника, який після вечері йде на роботу, формує “акт здивування”, що сприяє кращому запам’ятовуванню). Безперечно, не всі тексти підручника можуть і повинні бути незвичними, однак, вважаємо, автори навчальних тематичних текстів повинні керуватися принципами природності й цікавості навчальних матеріалів. Ось як можуть виглядати тексти з теми “Зовнішність людини”.

Максимальний репост!!!!!!!!!!!!!! Прошу поширити!!!!!!!!!!!!!!

Чарівна незнайомко!

Ти їхала зі мною у маришутці № 548 у п’ятницю сьомого липня. Ти дуже красива: висока, струнка, світле довге волосся, сірі очі. На тобі була чарівна блакитна сукня. Ти мені дуже сподобалася!!!!!! Будь ласка, відгукнися!!!!!!!!!!!!!! Мій телефон: 096-025-38-99.

Увага! Розшукується злочинець!

Розшукується громадянин України Ващенко Сергій Ігорович – 1970 року народження. Прикмети: зріст близько 175 см, середньої статури, волосся темне, коротке, пряме, очі карі, брови густі, рот малий, ніс прямий, на правій щоці шрам. Повідомляти за телефоном 3-03-55 або 102.

Ці модельовані тексти стилізовані під “живі”, реальні, тому сприймаються природно і викликають цікавість.

Безперечно, для тематичних текстів особливо важливим є методичний принцип поступового наростання труднощів. З самого початку навчання необхідно вдаватися до моделювання з мінімального набору вивчених лексико-граматичних структур текстів, максимально наближених до реальних життєвих і мовленнєвих ситуацій. Так, наприклад, уже на 2-3 тижнях вивчення української мови, коли студенти знайомляться з випадками вживання родового (з *Китаю, з Америки*), місцевого (*в університеті, в магазині*), знахідного (*вивчати українську мову*), орудного (*говорити українською мовою*) відмінків, дієвідмінюванням окремих дієслів (*читати, розмовляти, запитувати, відповідати, говорити, вивчати, розуміти*), можна запропонувати для роботи на уроці такий текст.

Розмова в магазині

Я студент. Мене звали Амін. Я з Ірану. Зараз я живу в гуртожитку. Ось він. Там наш деканат. А це магазин. Ось продавець. Я запитую українською мовою: “Скільки коштує кава?” Але продавець відповідає російською мовою. Шкода. Я не розумію, що він говорить. Добре, що тут мій друг з Китаю Сюй Кай. Він вивчає в університеті російську мову. Він говорить російською: “Мій друг розмовляє українською”. Продавець розуміє і запитує: “А Ви звідки?” Я відповідаю: “З Ірану”. – “А чому Ви вивчаєте українську мову?” – “Я хочу навчатися в університеті імені Тараса Шевченка”. – “Дуже добре”, – говорить продавець. Я купую каву.

Пропонований текст практично не містить незнайомого для іноземців матеріалу. Він є зразком живого функціонування тих одиниць, які вивчалися. Студенти пересвідчуються, що навіть з невеликим запасом знань, що вони мають, можна скласти розповідь, не боячися вступати в контакт. За цим текстом можна запропонувати низку завдань: читання, робота в парах (запитання – відповідь за кожним реченням тексту), переказ, рольова гра (продавець – покупець), переказ зі зміною особи (не “я”, а “він”) тощо. Від подібних елементарних текстів необхідно переходити до проміжних нескладних текстів, що багаторазово варіюють лексико-граматичний матеріал перших місяців навчання, допомагаючи студентам закріпити його, “вжитися” в нього (детальніше див:[14]), а тоді – до складніших модельованих текстів та адаптованих і неадаптованих оригінальних текстів.

Тексти країнознавчого дискурсу (друга визначена нами група)– обов’язковий елемент навчальної текстотеки з іноземної мови. Вочевидь, іноземний студент, навчаючись в Україні, хоче і повинен дізнатися про нашу країну, її культуру, туристичні місця, історико-культурні пам’ятки, видатних діячів, свята й традиції українців тощо. Такі тексти апріорі є цікавими для іноземного читача. Зрозуміло, що вони повинні відповідати принципам доступності й поступового наростання труднощів. Крім цього, навчальні краєзнавчі тексти повинні сприяти міжкультурному діалогу (а значить, виключати націоцентричну спрямованість) й бути комунікативно репрезентативними. Маємо на увазі необхідність моделювання не лише інформативних описово-розповідних текстів, а й текстів, що імітують різні форми природної комунікації: діалогу, рекламного проспекту, сторінки з календаря, тексту екскурсії, розмову в чаті тощо. Як приклад наведемо фрагмент тексту з посібника “Знайомтеся: Київ”[13].

Лаврські печери

- Ну, як ви провели вчорашній день?*
- Дивовижно! Ми ходили в печери Києво-Печерської лаври.*
- Я теж був у Лаврі, а в печери не ходив. Мені казали, що там дуже страшно.*
- Ну, ти ж не маленький! Мабуть, так казали ті, хто ходив сам. А ми були в печерах з екскурсиводом, і він нам багато цікавого розповів. Хоча спочатку, коли зі свічкою в руках спускалися в холодну напівтемряву, було, дійсно, страшноувато.*
- Так що там є, у печерах?*
- Перш за все, це досить довгі підземні ходи, здається, довжиною більше 500 метрів.*
- Я розумію, що це під землею. А як вони виникли? Це природні печери?*
- Ні, їх викопали монахи, поселилися тут, а згодом заснували монастир. Це було в XI ст. Хоча можливо, що їх викопали ще раніше, а монахи знайшли й використали.*
- Я чув, що в Лаврі є Близні й Дальні печери.*
- Це так, але вони особливо не відрізняються. Це довгі підземні коридори з церквами, келіями і нішами для поховань.*
- Чекай, що таке келії?*
- Нам пояснили, що це маленькі печери-кімнати, де жили самотні ченці, тобто монахи.*

Цей текст [13, с. 55-56] демонструє, як форма діалогу дає можливість не лише поінформувати про печери Києво-Печерської лаври, а й увести актуальні для іноземців лексико-граматичні конструкції розпитування, вираження захоплення, подиву, сумніву, недовіри, згоди тощо.

Як зазначено вище, серед навчальних текстів виокремлюємо тексти художньої літератури. Звичайно, у контексті навчання на початковому етапі мова може йти переважно про адаптовані тексти. Саме їх у певному сенсі можна зараховувати до модельованих. Узагалі-то важко провести межу між модельованим навчальним текстом за художнім твором і адаптованим художнім текстом. З одного боку – до модельованих

відносимо тексти, створені організатором навчального процесу (автором підручника, викладачем), на відміну від відібраних текстів, які створені абсолютно не з навчальною метою, але залучені до навчальної текстотеки. З іншого боку – при адаптації відібраного тексту (в даному випадку оригінального художнього) відбувається моделювання навчального тексту, у якому враховано рівень володіння мовою читача-інофона. Як варіант для обговорення й подальшого дослідження й обґрунтування можна запропонувати поділ, за яким адаптовані відібрані тексти належать до модельованих. Особливо це очевидно, коли йдеться про сильну адаптацію (відповідно до запропонованої А. Васильєвою системи рівнів адаптації: сильна, середня, слабка й умовна). Під час сильної адаптації мовленнєва структура твору зазнає якісних змін – перед нами, власне, не оригінальний художній текст, а його переказ. Як приклад наведемо модельований текст за казкою Е. Андієвської.

Говорюча риба

У родині риб народилася риба, яка вміла говорити. Батьки дуже сумували через це і сподівалися, що з часом їхня дитина стане звичайною. Та риба говорила все більше й більше. Їй дуже подобалося розмовляти. Говорюча риба лякала батьків та сусідів. Тому риба попливла з дому. Але ніде їй не були раді, бо риба багато говорила. Нарешті її вигнали з води і заборонили повертатися.

Говорюча риба почала жити на березі і познайомилася з рибалкою. Вони стали добрими друзями: багато розмовляли, риба допомагала рибалці, він розповідав їй про своє життя.

Одного разу рибалка запросив рибу до себе в гості і сказав дружині, що треба приготувати гарний стіл для його найкращого приятеля. Коли риба прийшла, рибалки не було вдома: він пішов до магазину. Жінка не знала, що його друг – риба. Вона була дуже зайнята, готувала обід і не почула слів риби. Жінка подумала, що це звичайна риба, яку загубив її чоловік. Тому засмажила рибу на обід.

Рибалка дуже хвилювався, що риба не прийшла. Він сумував за своїм найкращим другом і довго шукав його.

Цей модельований текст доступний для сприйняття іноземцями, що мають обмежений лексичний запас, і спрямований, перш за все, на розвиток навичок читання. Незвичний сюжет покликаний зацікавити студентів і створити сприятливу атмосферу для обговорення тексту, продукування діалогів та монологів, тобто до розвитку продуктивних комунікативних навичок.

Проведене дослідження дає можливість зробити такі висновки.

1. У педагогічній науці термін “моделювання тексту” вживається у двох значеннях: створення моделі (зображально-знакової або описово-логічної) тексту та конструювання зразкового тексту, тексту-моделі, що найбільш оптимально враховує рівень володіння мовою читача-інофона.

2. Загалом корпус модельованих (створених, сконструйованих) текстів, що використовують на початковому етапі навчання мови, на нашу думку, може бути структурований таким чином: тематичні (“фреймоподібні”) тексти, краєзнавчі, художні, навчальні наукові.

3. Моделювання навчальних текстів потрібно здійснювати, спираючись на принципи доступності, поступового наростання труднощів, міжпредметної координації, мовленнєвої насиченості, природності й цікавості навчальних матеріалів, комунікативної репрезентативності.

Проблема моделювання тексту в методиці навчання української мови як іноземної потребує подальших теоретичних досліджень (зокрема, таких аспектів, як моделювання граматикизованого навчального тексту, створення оптимальної системи завдань до навчального тексту тощо) і практичних напрацювань у вигляді нових підручників і посібників, збагачених ефективними модельованими навчальними текстами.

Використана література:

1. *Александров Е. П.* Учебный текст: опыт дефиниции и типологического анализа [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ealexandrov.ucoz.ru/publ/intencionalnaja_pelagogika/nauchnye_statii/uchebnyj_tekst_opyt_definicii_i_tipologicheskogo_analiza/3-1-0-3.
2. *Альохіна С. В.* Українська мова для іноземних студентів : початково-предметні курси (Математика. Креслення. Хімія. Фізика. Біологія) : навчальний посібник / С. В. Альохіна, Г. В. Онкович, Я.-С. М. Шутенко. – К. : АртЕк, 1998. – 152 с.
3. *Барабанова Г. В.* Структура учбового циклу при навчанні професійно-орієнтованого читання студентів немовного ВНЗ / Г. В. Барабанова // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі : зб. наук. пр. / ред. Д. Черноватий ; Національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Вип. 12 : Міжпредметні зв'язки : наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – Х. : Константа, 2008 – С. 36-41.
4. *Буховец С. К.* Моделирование как способ создания учебного текста / С. К. Буховец // IV Чтения, посвящ. 70-летию со дня рожд. проф. В. А. Карпова : сб. науч. ст. : в 2 ч. / Белорус. гос. ун-т ; редкол. : А. И. Головная [и др.]. – Минск, 2010. – Ч. 1. – С. 111 – 113.
5. *Вишнякова С. А.* Моделирование научного текста в обучении иностранных учащихся : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 “теория и методика обучения и воспитания” / Вишнякова Светлана Алексеевна. – Санкт-Петербург, 2001. – 41 с. – Режим доступа : http://irbis.gnpbu.ru/Arref_2001/01-23256.pdf
6. *Горохова Т.* Навчальний текст як засіб формування граматичної компетентності студентів філологічних спеціальностей / Тетяна Горохова // Теоретична і дидактична філологія. – 2014. – Вип. 17. – С. 14-29.
7. *Коломієць С. С., Лубянова О. В.* Метод моделювання текстів у навчанні професійно орієнтованого писемного мовлення / С. С. Коломієць, О. В. Лубянова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 2 (56). – С. 56-63.
8. *Лавров О.* Дистанционное обучение: учебный текст / Олег Лавров. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vio.uchim.info/Vio_19/cd_site/articles/art_1_24.htm.
9. *Словник української мови* : в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 4 : І – М / [ред. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, П. П. Доценко]. – К. : Наукова думка, 1973. – 840 с.
10. *Тер-Минасова С. Г.* Синтагматика функциональных стилей и оптимизация преподавания иностранных языков / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Изд-во МГУ, 1986. – 150 с.
11. *Тєрєчик Л. Б.* Текст как средство обучения русскому языку как иностранному: фреймовый подход (начальный этап обучения) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “теория и методика обучения и воспитания” / Тєрєчик Людмила Беловна. – М., 2012. – 28 с.
12. *Швец А. Д.* Учебный текст : теоретический и прикладной аспекты / А. Д. Швец // Геокультурное пространство : смарт-технологии и социум : IX Международный форум в реальном и виртуальном режиме в Батуми : статьи, доклады международного форума в Батуми 2017. – Батуми : Батумский государственный университет Шота Руставели, 2017. – С. 360-365.
13. *Швец Г. Д.* Знайтеся : Київ : навчальний посібник з української мови для студентів-іноземців / Г. Д. Швец. – К. : Видавець Федоров О.М., 2011. – 240 с.
14. *Швец Г. Д.* Робота з текстом на початковому етапі вивчення української мови як іноземної / Г. Д. Швец // Студії з україністики. – Вип. 8. – К. : Міжнародна школа україністики НАН України, 2008. – С. 290-296.

Швец А. Д. Моделирование учебного текста: терминологический и методический аспекты.

Статья посвящена проблеме моделирования учебного текста в методике преподавания украинского языка как иностранного. Сосредоточено внимание на двойном толковании термина “моделирование текста” в современных педагогических исследованиях: создание графической модели учебного текста с целью лучшего понимания его смысла и создание эталонного учебного текста как модели реального текста, включенного в естественную коммуникацию. Сформулированы принципы моделирования (создания) учебного текста. Предложена классификация моделированных учебных текстов для начального этапа изучения иностранного языка.

Ключевые слова: *моделирование учебного текста, моделированный текст, научный учебный текст, методика преподавания украинского языка как иностранного.*

Shvets H. D. Modeling of the educational text: terminological and methodical aspects.

The article is devoted to the problem of text modeling in the teaching Ukrainian as a foreign language. Attention is focused on the double interpretation of the term "text modeling" in modern pedagogical studies: the creation of a graphic model of the educational text to understand its meaning and the creation of a text as a model of real text included in natural communication. The principles of text modeling are formulated in the article. The author also characterizes different groups of modeled texts.

Keywords: text modeling, modeled text, scientific educational text, methodology of teaching Ukrainian as a foreign language

УДК 811.111:374.026:001.82

Шевченко М. Є.

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ
СУЧАСНОЇ МЕТОДИЧНОЇ НАУКИ**

У статті розглядається методологічний комплекс сучасної методичної науки. Актуальність лінгводидактичних досліджень обумовлена необхідністю створення об'єктивної наукової основи для оцінки ефективності методів навчання та їх подальшого розвитку, методів, в основі яких лежить, перш за все, ідея щодо формування мовної особистості. Стаття досліджує лінгводидактику як методичну науку, визначаючи її як формуючу основу навчання іноземним мовам.

Ключові слова: методологічний комплекс, лінгводидактичні концепції, зміст навчання, іншомовний, міжкультурний, прагматичний аспект, комунікативна компетенція, когнітивний аспект.

Методологічний комплекс сучасної методологічної науки включає в себе такі наукові області, як лінгводидактику та методику навчання іноземним мовам. Таке розуміння методичної науки співпадає з позицією Л. В. Щерби, щодо кореляції комплексу багатьох наук в інтересах підвищення науковості процесу навчання іноземним мовам [10, с. 63]. Лінгводидактика – відносно молода наукова дисципліна. Метою засвоєння дисципліни є залучення студентів до теоретичних основ навчання іноземним мовам в історичному, порівняльному та аналітичному аспектах, ознайомлення їх з сучасними лінгводидактичними концепціями та формування у них науково-обґрунтованого уявлення щодо процесів навчання іноземним мовам.

У більшості розвинутих країн світу виникла нова соціально-економічна і політична ситуація, особливостями якої стали інтеграційні тенденції у всіх сферах діяльності представників різних культур. Тому практичне володіння іноземною мовою стало потребою людей, а необхідність задоволення цих потреб стимулювала створення гнучкої системи засобів навчання іноземним мовам, розробку різних методичних підходів.

Необхідно відмітити загальну направленість на посилення теоретичної бази методичної науки за рахунок лінгводидактичних даних, які дозволяють орієнтуватися на різні методичні думки і підходи і мають протилежний характер та іноді недостатньо обґрунтовані у теоретичному плані. "Підійти осмислено до процесу володіння мовою дозволяє лише лінгводидактика, тому що вона дає як опис механізмів засвоєння мови, так і специфіку управління цими механізмами в навчальних умовах" [12, с. 7]. В основі концепції, розробленої В. Райніке, ідея існування трьох взаємопов'язаних наукових дисциплін, які складають теорію навчання іноземним мовам: 1) теорія оволодіння мовою, або лінгводидактика; 2) дидактика іноземної мови; 3) методика навчання конкретній мові. Висновок можна зробити про те, що предметом інтересу вченого, який займається проблемами навчання іноземним мовам, стає мовна особистість.